

KLINOPISNi DOKUMENTI V SLOVENIJI, I

AHARON KEMPINSKI

Univerza, Tel Aviv

SILVIN KOŠAK

Univerza, Ljubljana

Semeniška biblioteka v Ljubljani hrani glinasto ploščico z reliefom leva, opremljenim z napisom v klinopisu in v starohebrejski pisavi. Ploščica je dolga 10 cm, visoka 6,8 cm, debela pa 0,7 cm.

Muzej ima v zvezi s tem tudi pismo z dne 16. 12. 1897, ki ga je poslal Dr. Atele, direktor »Tiroler Glasmalerei« v Innsbrucku, prelatu prof. Jožefu Smrekarju, tedaj predsedniku Društva za krščansko umetnost v Ljubljani.¹ V njem navaja, da je bila ploščica izžagana iz razvalin nekega templja v Keraku ob južni obali Mrtvega morja. V Evropo jo je prinesel neki Švicar, zaposlen pri sirijski železnici. Duplikat ploščice, podarjen prof. Albertu Kühnu, hrani samostanski muzej Einsiedeln v Švici.

Relief je očiten ponaredek iz vala tako imenovanih »moabitskih« falsifikatov.²

Za ponaredbo govorijo v prvi vrsti arheološki kriteriji. Relief leva je posnet po asirskih bronastih utežeh v obliki leva iz 7. st. pr. n. št. Podobne uteži so bile razširjene tudi pri Perzijcih in v Palestini;³ zelo lep primerek hrani Britanski muzej z izkopavanj v Kalakhu.⁴

Da je imel ponarejevalec pred seboj utež, je razvidno z lonca, ki ga ima lev na hrbtu. Na reliefu je popolnoma odveč, medtem ko je pri uteži rabil kot ročaj. Podobno je tudi s podstavkom, na katerem lev leži. Predloga je imela bržčas na sebi asirski napis v klinopisu. Ponarejevalcu se ni zdelo vredno truda, da bi ga natančno prepisal, zato je uporabil samo nekaj kombinacij klinov, ki ničesar ne pomenijo. Med popotniki, ki so ob koncu 19. st. ljubiteljsko kupovali »pristine izkopanine«, ni bilo računati s poznavalci. Ker pa je ponarejevalec želel prodati relief kot »moabitico«, ki je bila ta čas v modi, je dodal še hebrejski napis. Pri tem seveda ni pomislil, da na celotnem področju Sirije in Palestine ni nobene klinopisno-hebrejske bilingve. V tretji vrsti napisa raz-

¹ J. Smrekar, Poročilo, v: *Drugo izvestje »Društva za krščansko umetnost« v Ljubljani* (1898) 4.

² W. F. Albright, *The Archaeology of Palestine* (1960) 27.

³ CIS II 1, št. 108.

⁴ *Enc. Biblica* D, str. 874 d.

»Klinopisna« glinasta ploščica, hranjena v Ljubljani

»Cuneiform« tablet, Ljubljana

ločno vidimo, kako prehaja klinopis v alfabet: črki *s*, *b* in še ena, ki je nečitljiva.

Sam hebrejski napis se glasi: *mnh mlk* »kraljevska mina«; ponarejevalec je pozabil, da je napis, ki je primeren za utež, povsem nefunkcionalen, če ga prepíše na relief. Poleg tega je tudi slovnično nepravilen, saj bi bil moral uporabiti *status constructus* (genetivno zvezo) *mnt mlk*. Črke na hebrejskem

napisu so dobro posnete z moabitske stele kralja Meše (ca. 850 pr. n. š.), ki so jo odkrili leta 1868, in ki je sprožila veliko zanimanja za »moabitico«. Prim. *mlk Mš'* v 1. vrsti stele, medtem ko najdemo črki *n* in *h* v vrstah 2 in 3—4.⁵

Lahkoverni kupec je nasedel tudi podatku, da je ploščica izžagana iz tempelja v Keraku, kjer pa stojijo v resnici samo razvaline križarske trdnjave.

Čeprav je relief semeniške biblioteke v Ljubljani le ponaredek, je vendarle metodološko zanimiv, saj lahko na takih predmetih najlažje preverjamo svoje kriterije za klasifikacijo arheoloških in filoloških objektov, obenem pa je prikupna priča miselnosti ob koncu 19. st., ko se je ob senzacionalnih arheoloških odkritjih nenadoma povečalo zanimanje javnosti za kulturo starega vzhoda.

Cuneiform documents in Slovenia, I

The theological library in Ljubljana owns a clay tablet depicting a lion in relief, with an inscription in cuneiform and ancient Hebrew (10 cm × 6,8 cm × 0,7 cm). It was brought to Ljubljana in the 19th century, supposedly taken from a »temple in Kerak on the southern shore of the Dead Sea«. Another copy of the same tablet is kept in the museum of the Einsiedeln monastery (Switzerland).

The tablet belongs to the so-called »moabitica« forgeries and is copied from an Assyrian bronze weight. The most obvious proofs of forgery are the handle on the lion's back and the base on which it stands, which have a function on a weight but are pointless on the relief.

The cuneiform signs are very well copied from the »Mesha Stele«. The Hebrew inscription reads *mnh mlk* »Royal Mina« which would belong only on a weight. There are, besides, no known Near Eastern texts with bilingual cuneiform and Hebrew inscriptions.

The place of origin is also incorrect as only the ruins of an old crusaders' fortress are known in Kerak.

⁵ W. F. Albright, o. c., fig. 39.